

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2021 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2022 m.

I. ĮSTAIGOS VEIKLOS ATASKAITOS SANTRAUKA

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras įregistruotas 2008 m. birželio 3 d. Biuras yra viešasis juridinis asmuo, turintis ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą. Įstaigos adresas: Respublikos g. 68, 35158 Panevėžys, kontaktinis telefonas (8 45) 46 14 06, el. paštas: info@panevezysvsb.lt.

Pagrindinis Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veiklos tikslas – rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Pagrindinė Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veiklos sritis – Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamų savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas ir teikimas fiziniams ir juridiniams asmenims savivaldybės teritorijoje.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro (toliau – Biuro) veikla apima tris pagrindines veiklos sritis: visuomenės sveikatos stebėseną, vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimą ir visuomenės sveikatos stiprinimą.

Vykdam 2021 m. visuomenės sveikatos stebėseną buvo renkami ir analizuojami visuomenės sveikatą atspindintys rodikliai (iš viso 61), atskleidžiantys, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos programoje iškelti tikslai ir uždaviniai, teikiamos rekomendacijos savivaldybei dėl blogiausių visuomenės sveikatos rodiklių gerinimo, vykdoma stebėsenos duomenų sklaida. Parengta 3 ataskaitos. Veikla šioje srityje įvykdyta ir apibendrinta pateikiant Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2020 metų ataskaitą, planuojant sekančių metų sveikatos stiprinimo veiklas.

2021 m. visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas Panevėžio miesto 57 ugdymo įstaigose (31 ikimokyklinio ir 26 bendrojo ugdymo įstaigos) teikė 25 Biuro visuomenės sveikatos specialistai, vykdamys sveikatos priežiūrą mokykloje. Pagal visuomenės sveikatos priežiūros planą Biuro visuomenės sveikatos specialistai ugdymo įstaigose vykdė mokinių sveikatos būklės stebėseną, ugdė mokinių sveikos gyvensenos įgūdžius, vykdė visuomenės sveikatos rizikos veiksnių stebėseną ir prevenciją. 2021 m. pradėta teikti savirūpai reikalinga pagalba lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis sergantiems mokiniams. 2021 m. visuomenės sveikatos priežiūros planas įvykdytas.

Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos stiprinimą įgyvendino 11 visuomenės sveikatos stiprinimo specialistų ir psichologas Jų veikla apėmė 14 visuomenės sveikatos stiprinimo sričių. Didelis dėmesys buvo skiriamas sveikos gyvensenos skatinimui, lėtinių neinfekcinių ligų, traumų ir sužalojimų prevencijai, bei stebėsenos išskirtoms sritims: diabeto prevencijai, gyventojų informavimui apie oro taršos žalą sveikatai, pėsčiųjų patiriamų traumų dėl transporto prevencijai. Buvo sprendžiamos miesto visuomenei aktualios užkrečiamųjų ligų, mažo judumo, nesveikos mitybos, nutukimo, psichikos sveikatos problemos. Buvo įgyvendinamos LR Sveikatos apsaugos ministerijos strateginės veiklos plano priemonės.

Nuo 2018 m. Biuras pradėjo įgyvendinti ES ir Panevėžio miesto savivaldybės finansuojamą projektą „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste 08.4.2-ESFA-R-630-51-0004“, kuris prisideda prie miesto gyventojų sveiko gyvenimo būdo skatinimo, jų sveikatos žinių ir įgūdžių lavinimo, įtraukdamas į savo veiklas vaikus iki 18 metų ir nuo 55 m. ir vyresnius asmenis.

Didžiausias dėmesys 2021 metais buvo skirtas kovojant su Covid-19 ligos pandemija. Dėl COVID-19 pandemijos Biurui teko daug papildomų veiklų:

- 2021 m. I-ąjį pusmetį Biuro darbuotojai dirbo 933 val. Mobiliajame punkte.
- 2021 m. Biuro darbuotojai teikė pagalbą Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrai prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC), atlikdami 1744 gyventojų epidemiologines apklausas.

- VšĮ Panevėžio miesto poliklinikos skiepų registracijoje biuro darbuotojai 2021 m. vasario-gegužės mėn. dirbo 1254 val.

- VšĮ Panevėžio miesto Vakcinavimo centre 2021 m. vasario-gegužės mėn. Biuro visuomenės sveikatos specialistai dirbo 1042 val.

- 2021 m. Biuro darbuotojai Panevėžio miesto ugdymo įstaigose vykdė Kaupinių metodu tyrimą – 2376 kaupiniai.

- Biuras vykdė aplinkos paviršių testavimą ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose. Aplinkos paviršių tyrimai buvo atliekami periodiškai kas 14 dienų (iš viso 31 kartą), tyrime dalyvavo 31 ugdymo įstaiga. 20 visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokykloje paėmė 12029 ėminius.

2021 m. balandžio mėnesio pabaigoje Panevėžio miesto tarybos buvo patvirtinta Panevėžio miesto 2021 – 2025 m. savižudybių prevencijos programa, kurios įgyvendinimą prižiūri ir organizuoja Biuras.

2021 m. IV ketvirtyje įstaigoje praplėstas teikiamų paslaugų sąrašas – alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos programa (kodas A2). Programa skirta pilnamečiams asmenims, kuriems teismo ar ne teismo tvarka administracinio nusižengimo byla nagrinėjančios institucijos (pareigūno) už Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse numatytus administracinius nusižengimus yra paskirta administracinio poveikio priemonė – įpareigojimas dalyvauti Alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos programoje.

2021 m. viso Biuras suorganizavo 4006 renginius (478-10000 gyv.), kuriuose dalyvavo 75633 gyventojai (9029-10000 gyv.).

2021 m. sėkmingai įsisavintos valstybės biudžeto, visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos, Europos sąjungos fondų lėšos.

2021 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. V-183 Biure patvirtintas pareigybių skaičius – 39 etatai, užimtas pareigybių skaičius 38,80 etato.

II. ĮSTAIGOS VEIKLAI ĮTAKOS TURĖJUSIŲ VEIKSNIŲ APŽVALGA

Jau antrus iš eilės įstaigos planus nuolat keitė besitęsianti Covid-19 pandemija. Karantino laikotarpiai sustabdė daug jau pradėtų vykdyti priemonių, teko perorganizuoti Biuro veiklą, keisti numatytas specialistų veiklas į darbą mobiliajame punkte, NVSC, vakcinavimo centre, atliekant kaupinių, paviršių tyrimus ir kt. veiklas.

Tačiau pavyko kai kurias planuotas veiklas viršyti. Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymas ir veiklos vertinimo kriterijaus reikšmių viršijimo priežastys:

1. Savivaldybės teritorijoje veikiančių įmonių gaminamų maisto produktų sudėties stebėseną. Maisto produktų, kurių sudėtis stebima, skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 28 vnt./įvykdyta 33 vnt.), nes atsirado naujų maisto produktų, kurie buvo neįtraukti.

2. Sveikatai palankesnių maisto produktų žymėjimo simboliu „Rakto skylutė“ žinomumo gerinimas ir paženklintų maisto produktų įvairovės rinkoje didinimo skatinimas (Simbolio „Rakto skylutė“ tikslas – padėti vartotojams lengviau išsirinkti maisto produktus tarp kitų tos pačios grupės maisto produktų. Sveikatai palankesni „Rakto skylutė“ pažymėti produktai, lyginant su kitais panašiais tos pačios grupės maisto produktais, turi mažiau riebalų, cukraus, druskos, tačiau daugiau maistinių skaidulinių medžiagų). Viršytos produktų, pažymėtų „Rakto skylutės“ simboliu, veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 2 vnt./įvykdyta 42 vnt.). Tai didelio nuolatinio darbo rezultatas: viena įmonė sertifikavo visus gaminamus produktus, atitinkančius „Rakto skylutės“ reikalavimus. Sveikos mitybos ir sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašas (2020 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. V-2330 „Dėl sveikos mitybos ir sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 4 priede numatytos priemonės.

3. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviaisiais medžiagais ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas. Viršytas asmenų, baigusią programą planuotas procentas. Veiklos vertinimo kriterijaus planuota reikšmė 80, o pasiekta 85 proc. reikšmė.

Dalyvius sudomino žinių dėstymas, informacijos pateikimo interaktyvi forma, aktualumas bei tarpusavio bendravimo kokybė.

4. Vaikų ir jaunimo fizinio aktyvumo skatinimas ugdymo įstaigose: Vaikų ir jaunimo fizinio aktyvumo plėtra ugdymo įstaigose organizacinių priemonių, skaičius, vnt. / dalyvavusiųjų skaičius, vnt. – 115/2413 (planuotas - 80/1836). Rodiklis viršytas, dėl didelio mokinių susidomėjimu skatinamąja fizinio aktyvumo veikla.

5. Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimas ir šių ligų prevencija. Asmenų, baigusių sveikatos stiprinimo programą, skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 56 dalyvių/įvykdyta 61 dalyvių).

6. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas bendruomenėse. Viršytas asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius (planuota 600 dalyvių / įvykdyta 888 dalyvių, tai sudaro 148 proc.), nes aktyviai bendradarbiauta su bendruomenių pareigūnais jų organizuojamuose renginiuose.

7. Mokinių, dalyvavusių sveikos mitybos skatinimo užsiėmimuose viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 2000 vnt./įvykdyta 4590 vnt.), nes padidėjęs poreikis užsiėmimų aktualiomis temomis pandeminiu laikotarpiu.

8. Mokyklų, dalyvaujančių sveikatą stiprinančių mokyklų tinkle, viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 15 vnt./įvykdyta 16 vnt.), nes padidėjęs poreikis.

9. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas mokyklose užsiėmimų viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 3000 vnt./įvykdyta 4401 vnt.), nes padidėjęs poreikis užsiėmimų aktualiomis temomis pandeminiu laikotarpiu.

10. Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse, mokyklose užsiėmimų viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 2200 vnt./įvykdyta 2582 vnt.), nes padidėjęs poreikis užsiėmimų aktualiomis temomis pandeminiu laikotarpiu.

11. Psichikos sveikatos stiprinimo ir žalingų įpročių prevencijos užsiėmimų organizavimas tikslinėms grupėms, mokyklose užsiėmimų viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 2000 vnt./įvykdyta 3563 vnt.), nes padidėjęs poreikis užsiėmimų aktualiomis temomis pandeminiu laikotarpiu.

12. Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas, mokyklose užsiėmimų viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 3000 vnt./įvykdyta 3303 vnt.), nes padidėjęs poreikis užsiėmimų aktualiomis temomis pandeminiu laikotarpiu.

13. Lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis sergančių mokinių, kuriems suteikta savirūpai reikalinga pagalba Panevėžio ugdymo įstaigose - 21 vnt.

14. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas. Priklausomybių konsultavimo paslaugų teikimo savivaldybėje trukmė valandomis per savaitę. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės viršytos beveik dvigubai (planuota 7 val./sav./įvykdyta 13 val./sav.), nes konsultacijų poreikis labai didelis.

15. Mokyklų bendruomenės gebėjimų psichikos sveikatos srityje stiprinimas – mokymų/supervizijų organizavimas mokyklos bendruomenių komandoms. Mokyklų, kuriose įgyvendinti mokymai, dalis – viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 32,7 proc./įvykdyta 38,2 proc.), mokyklų darbuotojų, dalyvavusių mokymuose, skaičius - viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 90 dalyvių/įvykdyta 129 dalyviai) ir Mokyklų, kuriose įgyvendinti mokymai, skaičius - viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 9 mokyklos/įvykdyta 12 mokyklų), nes yra didelis poreikis stiprinti darbuotojų gebėjimus psichikos sveikatos srityje ir įstaigos suinteresuotos gauti šias paslaugas.

16. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės skaičiuojant grupinius užsiėmimus valandomis smarkiai viršytos (planuota 846 ak. valandos užsiėmimų/įvykdyta 1487 ak. valandų užsiėmimų (476 užsiėmimų, kurių trukmė buvo nuo 1 iki 8 ak. val., vidutiniškai 2,5 ak. val.)). Žvelgiant į užsiėmimams skirtas valandas reikšmės viršytos, nes poreikis tokiems psichikos sveikatos stiprinimo užsiėmimams, ypač pandemijos akivaizdoje, labai didelis. Taip pat viršyti ir individualių konsultacijų rodikliai (suplanuota 400/įvykdyta 426), nes ypač pandemijos metu kylantis stresas ir kitos žmonės ištinkančios krizės, skatina ieškoti psichologinės pagalbos vis dažniau. Taip pat viršytas ir Grupinių užsiėmimų

(mokymų) įgyvendinimo kokybės vertinimas viršytas 124 proc., nes užsiėmimai vykdyti profesionalų ir buvo gerai vertinami.

17. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro mokinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos viešinimas. Informavimo veiksmų skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 1600 vnt./įvykdyta 2634 vnt.), nes buvo padidėjęs informacijos pateikčių poreikis aktualiomis COVID-19 temomis pandeminiu laikotarpiu.

18. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimas. Informavimo veiksmų skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 800 vnt./įvykdyta 1099 vnt.).

19. Bendras VS biuro socialinių tinklų prenumeratorių (sekėjų) skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 3200 vnt./įvykdyta 3400 vnt.), nes buvo viešinama aktuali informacija gyventojams ir taip pritraukė daugiau sėkėjų.

Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymas ir nepasiektų veiklos vertinimo kriterijaus reikšmių priežastys:

1. Sveikos mitybos organizavimo tobulinimas, ir maisto švaistymo mažinimas, sveikos mitybos skatinimas. Mokyklos, įgyvendinusios rekomendacijas (priemonės) dėl švediško stalo principo diegimo, mažinant maisto švaistymą. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės nepasiektos (planuota 4 vnt./įvykdyta 0 vnt.). Kriterijus nepasiektas, nes Operacijos vadovo sprendimu nebuvo galima vykdyti švediško stalo principu maitinimo mokymo įstaigose dėl Covid-19 pandemijos.

2. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas. Asmenų, gavusių priklausomybių konsultavimo paslaugas, skaičius. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės nepasiektos (planuota 80 dalyvių/įvykdyta 61 dalyvių), nes konsultavimo procesas yra ilgalaikio pobūdžio, neapsiriboja vienkartiniais motyvaciniais pokalbiais. Planuota, kad bus daugiau individualių klientų, kuriems reikės trumpalaikės pagalbos, tačiau dažnu atveju reikalinga ilgalaikė palaikomoji pagalba. Individualus klientas paslaugas gavo daugiau nei kartą. Dėl Covid-19 pandemijos apriboti socialiniai kontaktai bei žmonės vengia kontaktų. Taip paslaugų teikimo sutartis sudaryta 2021-02-12, jos įgyvendinimo periodas trumpesnis, todėl paslaugų unikaliems asmenims suteikta mažiau.

3. Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybės gyventojams. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės nepasiektos (planuota 90 dalyvių/įvykdyta 45 dalyviai), nes pandemijos laikotarpiu surinkti gyvai didesnes grupes sudėtinga, o dėl temos jautrumo žmonės vengia tokių užsiėmimų nuotoliniu būdu.

4. Konsultacijų tėvams dėl vaikų fizinio pajėgumo rezultatų įvertinimo skaičius, vnt. – 0 (planuota pagal poreikį). Dėl Covid-19 pandemijos mokyklos nevykdė mokinių fizinio pajėgumo testavimų, todėl negalėjo būti vykdomas rezultatų vertinimas.

III. ĮSTAIGOS VYKDYTA VEIKLA IR PASIEKTI REZULTATAI

Biuro 2021 metų veiklos plano pagrindinis tikslas – skatinti Panevėžio miesto gyventojų sveiką gyvenseną, saugoti ir stiprinti jų sveikatą, vykdyti ligų prevenciją.

1. Tikslas – vykdyti valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas. Šis tikslas buvo pasiektas įgyvendinant tris uždavinius.

1.1. uždavinys – vykdyti visuomenės sveikatos priežiūrą Panevėžio savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų mokinių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas.

Šį uždavinį įgyvendino 23 Biuro visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą 55 Panevėžio miesto ugdymo įstaigose. Jų veikla apėmė 14 visuomenės sveikatos priežiūros sričių.

Didžiausias darbas mokyklose nuveiktas visuomenės sveikatos priežiūros srityse, kurios yra aktualiausios mokyklų bendruomenėms. Tai priemonės, skirtos užkrečiamų ligų profilaktikai, asmens higienai (240 renginių/5668 dalyvių), traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencijai (265

renginiai/5572 dalyviai), sveikai mitybai ir nutukimo prevencijai (258/6055 renginių/dalyviai), vaikų fizinio aktyvumo skatinimui (115 renginių/2413 dalyvių), Psichikos sveikatos stiprinimo ir žalingų įpročių prevencijos užsiėmimų organizavimas tikslinėms grupėms (159 renginiai/3779 dalyvių). Didelis dėmesys skirtas supratimo apie aplinkos sveikatą didinimui (98 renginių/2144 dalyvių), ėduonies profilaktikai ir burnos higienai gerinti (112 renginių/2581 dalyvis). Vykdyta AIDS prevencija ir lytiškumo ugdymas (66 renginių/1756 dalyvių). Lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis (LNL) sergančių mokinių, kuriems suteikta savirūpai reikalinga pagalba ugdymo įstaigoje (21).

Per 2021 m. visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą mokyklose, konsultavo asmenis įvairiais mokinių sveikatos priežiūros klausimais. Konsultacijos buvo skirtos mokiniams, mokytojams ir mokinių tėvams. Per metus specialistai paviešino unikalios informacijos vienetų mokyklų internetinėse svetainėse, elektroniniame dienynė ar įvairiose mokyklų erdvėse. Bendras Biuro mokinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos viešinimas, kuris apima žodinę, vaizdinę ar rašytinę informaciją, sudarė 4187 informavimo veiksmus (paskaitos, diskusijos, sveikatinimo valandėlės, akcijos, informaciniai pranešimai bei informacijos viešinimas). Sveikos gyvensenos ir mokinių sveikatos įgūdžių stiprinimas ugdymo įstaigose – informavimo veiksmų skaičius – 2634 (lankstinukai, standai, plakatai, straipsniai, pranešimai ir kt.).

1.2. uždavinys – vykdyti Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos stiprinimą. Šį darbą įgyvendino 11 visuomenės sveikatos stiprinimo specialistų ir psichologas. Jų veikla apėmė 14 visuomenės sveikatos stiprinimo sričių.

Siekiant spręsti miesto visuomenei aktualias mažo judumo, nesveikos mitybos problemas, didelis dėmesys buvo skiriamas renginiams, skirtiems skatinti sveiką gyvenseną, mažinti sergamumą lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis per fizinį aktyvumą ir sveiką mitybą. 560 asmenų, dalyvavo sveikos mitybos skatinimo užsiėmimuose, buvo didelis susidomėjimas aktualiomis temomis. Iš jų: 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų 83 dalyviai; asmenų, turinčių antsvorio 214 dalyvių; nėščiųjų, žindyvių, kūdikius ar mažus vaikus prižiūrinčių asmenų 46 dalyviai; mokinių tėvų, globėjų (arba šeimų) 77 dalyviai; 18–64 m. amžiaus asmenų 140 dalyvių. Parengti unikalūs socialinės reklamos kūriniai sveikos mitybos tema. 8 naujų pranešimų VS biuro interneto svetainėje ir socialiniuose tinkluose sveikos mitybos tema Bendras VS biuro socialinių tinklų prenumeratorių (sekėjų) skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 3200 vnt./įvykdyta 3400 vnt.), nes buvo viešinama aktuali informacija gyventojams ir taip pritraukė daugiau sekėjų. Savivaldybės teritorijoje veikiančių įmonių gaminamų maisto produktų sudėties stebėseną. Maisto produktų, kurių sudėtis stebima, skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 28 vnt./įvykdyta 33 vnt.), nes atsirado naujų maisto produktų, kurie buvo neįtraukti. Sveikatai palankesnių maisto produktų žymėjimo simboliu „Rakto skylutė“ žinomumo gerinimas ir paženklintų maisto produktų įvairovės rinkoje didinimo skatinimas. Sveikatai palankesnių maisto produktų, pažymėtų „Rakto skylutės“ simboliu, skaičius. Viršytos veiklos vertinimo kriterijaus reikšmės (planuota 2 vnt./įvykdyta 42 vnt.), didelio nuolatinio darbo rezultatas: viena įmonė sertifikavo visus gaminamus produktus, atitinkančius „Rakto skylutės“ reikalavimus. Sveikos mitybos ir sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašas (2020 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. V-2330 „Dėl sveikos mitybos ir sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 4 priede numatytos priemonės).

Sveikatinamojo fizinio aktyvumo (toliau-SFA) skatinimo veikla 2021 m. savivaldybėje vyko kompleksiskai, šiose srityse: informacijos apie SFA sklaida; gyventojų SFA mokymai; vaikų ir jaunimo SFA organizavimo ugdymo įstaigose tobulinimo skatinimas; SFA palankios aplinkos plėtra. SFA skatinimo veikla buvo organizuojama taip, kad įgyvendintų valstybiniuose strateginio planavimo dokumentuose numatytus gyventojų sveikatos rodiklius. 2021 m. gyventojų sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo mokymai ir kitos priemonės: 18-64 m. amžiaus asmenų reguliarių pratybų skaičius vnt. / reguliariose pratybose dalyvavusių asmenų skaičius vnt. – 25/400 (planuota 20/400). Dėl galiojusių Covid-19 prevencinių reikalavimų buvo padidintas užsiėmimų skaičius, siekiant įgyvendinti planuotą dalyvavusių asmenų skaičiaus rodiklį. Kitų gyventojų (mišri grupė, kurios dalyviai nepasirinkti pagal priklausymą kuriai nors tikslinei grupei) reguliarių pratybų

skaičius vnt. / reguliariose pratybose dalyvavusių asmenų skaičius vnt. – 12/176 (planuota 10/200). Dėl galiojusių Covid-19 saugumo reikalavimų buvo padidintas užsiėmimų skaičius ir sumažintas planuotas dalyvių skaičius.

Dėl galiojusių Covid-19 saugumo reikalavimų buvo padidintas užsiėmimų skaičius ir sumažintas planuotas dalyvių skaičius. 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų amžiaus asmenų reguliarių pratybų skaičius vnt. / reguliariose pratybose dalyvavusių asmenų skaičius vnt. – 10/30 (planuotas - 10/30). Į apskaitą traukiami tik asmenys lankę 80 proc. visų organizuotų reguliarių pratybų. Įmonių/įstaigų darbuotojų reguliarių pratybų skaičius vnt. / reguliariose pratybose dalyvavusių asmenų skaičius vnt. – 12/177 (planuota – 10/200). Dėl galiojusių Covid-19 saugumo reikalavimų buvo padidintas užsiėmimų skaičius ir sumažintas planuotas dalyvių skaičius.

2021 m. vaikų ir jaunimo fizinio aktyvumo skatinimas ugdymo įstaigose: Vaikų ir jaunimo fizinio aktyvumo plėtra ugdymo įstaigose organizacinių priemonių, skaičius, vnt. / dalyvavusiųjų skaičius, vnt. – 115/2413 (planuotas - 80/1836). Rodiklis viršytas, dėl didelio mokinių susidomėjimu skatinamąja fizinio aktyvumo veikla. Mokyklų, dalyvaujančių „Aktyvių mokyklų“ tinkle, dalis, proc. – 5,45 (planuota – 5,4). Konsultacijų tėvams dėl vaikų fizinio pajėgumo rezultatų įvertinimo skaičius, vnt. – 0 (planuota pagal poreikį). Dėl Covid-19 pandemijos mokyklos nevykdė mokinių fizinio pajėgumo testavimų, todėl negalėjo būti vykdomas rezultatų vertinimas.

Panevėžio miesto gyventojai buvo įtraukiami ir į kraujotakos sistemos ligų profilaktikos renginius, nes sergamumas ir mirštamumas nuo šių ligų mieste yra labai didelis. Buvo surengta 34 renginiai, juose dalyvavo 1280 įvairaus amžiaus grupių panevėžiečiai.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras nuo 2015 m. įgyvendina sveikatos stiprinimo programą, skirtą širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai (toliau – Programa). 2021 m. įgyvendinant Programą bendradarbiauta su Panevėžio miesto pirminėmis sveikatos priežiūros įstaigomis, nevyriausybėmis organizacijomis. Aktyviausios – Panevėžio miesto poliklinika, Panevėžio miesto TAU, Panevėžio miesto diabeto draugija „Viltis“, Panevėžio krašto žmonių su negalia sąjunga. Dėl Covid-19 ligos pandemijos, norint sėkmingai įgyvendinti Programą, teko nemažai iššūkių įveikti: kontaktines mokymo formas keisti į nuotoline mokymo platformas (Zoom, Teams), supažindinti ir apmokyti dalyvius, kaip jomis naudotis ir kt.

Programos užsiėmimuose didžiausias skaičius dalyvių – savanoriškai besikreipiantys dalyviai. Ne pirmus metus aktyviausieji – Panevėžio miesto TAU studentai. 2021 m. Programą pradėjo 80 dalyvių, baigė – 61 dalyvis. Apibendrinus Programos rezultatus teigiame, kad Covid-19 ligos pandemijos iššūkiai nesustabdė dalyvių noro rūpintis ir stiprinti savo sveikatą bei siekti užsibrėžtų tikslų sveikos gyvensenos link, o organizatoriams suteikė galimybių tobulėti ieškant naujų mokymo, bendradarbiavimo, bendravimo formų, naujų technologijų įdiegimo į mokymo procesą. Visi bendromis pastangomis motyvavome dalyvius gyventi sveikiau bei sumažinti širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto riziką, tad kartu džiaugiamės pasiektais sveikatos rodiklių rezultatais: 32 (52 proc.) sumažėjo kūno masės indeksas; 34 (56 proc.) sumažėjo liemens apimtis; 22 (36 proc.) sumažėjo arterinis kraujo spaudimas; 52 (85 proc.) padidėjo fizinis aktyvumas; 55 (90 proc.) padidėjo daržovių ir vaisių vartojimas; 39 (64 proc.) sumažėjo druskos vartojimas; 51 (84 proc.) sumažėjo riebaus maisto vartojimas; 42 (69 proc.) sumažėjo saldaus maisto vartojimas; 6 (10 proc.) sumažėjo rūkymas; 12 (20 proc.) sumažėjo alkoholio vartojimas; 49 (80 proc.) pagerėjo savijauta.

Miesto gyventojai – nevyriausybinių organizacijų nariai, bendruomenių, įvairių institucijų ir pavieniai asmenys dalyvavo traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimo renginiuose (21/888), stiprinama jų psichikos sveikata, įskaitant smurto, savižudybių prevenciją, streso kontrolę (25/632), didinamas supratimas apie aplinkos sveikatą (39/ 1022), ugdomas gyventojų lytiškumas, vykdoma AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija (33/981), onkologinių ligų profilaktika (7/270). Nemažai renginių (90/1181) vykdyta siekiant mažinti rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimą. Daug renginių skirta éduonies profilaktikai ir burnos higienai „Éduonies profilaktikai ir burnos higienai gerinti (100 renginių/2581 dalyvių).

Prioritetinės srities „Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas“ veiklos vyko sklandžiai. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviasias medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, programą baigė 20 jaunuolių.

Biuras organizavo priklausomybių konsultantų paslaugų teikimą, kurių buvo suteikta 61 asmeniui. Konsultavimo procesas yra dažnu atveju ilgalaikė palaikomoji pagalba, todėl dauguma klientų paslaugas gavo daugiau nei 1 kartą. Iš viso buvo suteikta 400 konsultacijų. Priklausomybių konsultanto konsultacijų skaičiaus rodiklis pasiektas 100 proc.

Taip pat buvo teikiamos psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams ir mokyklų bendruomenių gebėjimų psichikos sveikatos srityje stiprinimo paslaugos. 2021 m. mokymai vyko 6-iose Panevėžio įmonėse, iš kurių trys teikia žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugas. Mokymai taip pat vyko Vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo paslaugų teikimo įmonėje, Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos įmonėje bei Meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo veiklos įmonėje. Mokymus vedė patyrę psichologas-psichoterapeutas ir darbo saugos specialistas. Mokymų trukmė – 40 val. Mokymų įgyvendinimo kokybės vertinimą dalyviai įvertino kaip teigiamą ir nešantį naudą.

Mokyklų bendruomenių gebėjimų psichikos sveikatos mokymus baigė ir 12 ugdymo įstaigų, iš kurių keturi lopšeliai - darželiai, dvi progimnazijos, viena gimnazija, trys specialiojo ugdymo bei dvi suaugusiųjų ugdymo įstaigos. Kiekvienoje įstaigoje mokymai vyko 32 kontaktines valandas su patyrusiu psichologu-psichoterapeutu bei socialiniu pedagogu bei 8 valandas savarankiškai. Vienoje ugdymo įstaigoje mokymuose dalyvavo po ne daugiau 12-os narių. Iš 129 mokymus baigusių dalyvių, 120 buvo moterys ir 9 vyrai. Pagal profesiją, baigusius mokymus sudėtį sudarė 71 mokytojas, 23 mokytojų padėjėjai, 3 socialiniai pedagogai, 4 specialieji pedagogai, 1 psichologas, 3 logopedai, 20 administracijos darbuotojų ir 4 kiti ugdymo įstaigų darbuotojai. Bendras mokymų kokybės įgyvendinimo vertinimas atitiko planuotus lūkesčius.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-1733 „Dėl Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašu teiktos psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos.

Atlikta 426 val. individualių konsultacijų, kuriuose dalyvavo 95 dalyviai (suplanuota buvo 400 konsultacijų). Dalyvių tikslinė grupė Panevėžio miesto gyventojai, kurie kreipėsi dėl įvairių priežasčių (netektys, tarpasmeniniai konfliktai, darbo netekimas ar finansinės problemos, darbo apkrovos, ligos, vienišumas, stresas dėl Covid-19 situacijos ir pan.). Buvo vertinamas paslaugas gavusių asmenų geros savijautos indeksas. Net 172 asmeniui Geros savijautos indeksas pagerėjo daugiau nei 20 balų po paslaugų gavimo. Net 90 proc. asmenų, gavusių paslaugas, buvo labai patenkinti ir patenkinti suteiktomis paslaugomis. Taip pat pravesta 1487 ak. val. grupinių užsiėmimų, kuriuose dalyvavo 886 dalyviai. Iš viso Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas gavo 981 žmogus. Užsiėmimų temos įvairios (Streso valdymas, Psichinės sveikatos stiprinimas; Atsipalaidavimo užsiėmimai ir pan.).

2021 m. balandžio mėnesio pabaigoje Panevėžio miesto tarybos buvo patvirtinta Panevėžio miesto 2021 – 2025 m. savižudybių prevencijos programa, kurios įgyvendinimą prižiūri ir organizuoja Biuras. Programos tikslas siekti, kad mirtingumo dėl savižudybių rodiklis Panevėžio mieste neviršytų 15 atvejų 100 tūkstančių gyventojų.

Programos įgyvendinimo metu įvairiomis veiklomis ir bendradarbiavimu su kitomis įstaigomis siekiama įgyvendinti 5 uždavinius:

1 uždavinys. Stiprinti miesto gyventojų pozityvią psichikos sveikatą ir mažinti stigmą.

2 uždavinys. Užtikrinti psichologinės paramos teikimą konkrečioms prioritetinėms gyventojų grupėms.

3 uždavinys. Laiku atpažinti savižudybės grėsmę patiriantį žmogų ir nukreipti jį pas psichikos sveikatos specialistą.

4 uždavinys. Teikti kompleksiškas ir kokybiškas paslaugas savižudybės krizę išgyvenančiam asmeniui.

5 uždavinys. Užtikrinti efektyvų savižudybių prevencijos sistemos Panevėžyje funkcionavimą.

Šiems uždaviniams pasiekti jau 2021 metais vyko daug veiklų. Pradėjo veikti Emocinės paramos Panevėžyje linija 8 45 50 50 50, kurioje pagalbą teikia 4 specialistai, vyko savęs pažinimo grupės vyrams, patiriantiems krizes, vyko psichikos sveikatos stigmatas mažinti skirti Atviros psichiatrijos mėnesio ir Savižudybių prevencijos dienos minėjimai, 3 valdymo Krizių valdymo mokymai pagalbą teikiantiems specialistams ir įmonių administracijoms ir t.t.

Biuras taip pat organizavo Savižudybių prevencijos mokymus skirti atpažinti savižudybės pavojų „SafeTALK“ ir Savižudybės intervencijos įgūdžių mokymus „ASIST“. Mokymai kaip savižudybių prevencijos programos dalis skirta psichikos sveikatos raštingumui stiprinti. „SafeTALK“ mokymus 2021 m. baigė 4 grupės, viso 71 dalyvis. „ASIST“ baigė 27 dalyvių. Kadangi mokymai gali vykti tik kontaktiniu būdu, dėl pandemijos nebuvo galima vykdyti daugiau mokymų.

2021 metais Biuras vėl organizavo 2020 metais labai populiarią filmų programą „Panevėžio projekcijos“. Tai nemokamos filmų peržiūros, pokalbiai apie kiną ir emocinę savijautą. Specialioje www.kinofondas.lt kolekcijoje iki gruodžio 8 dienos nemokamai buvo pasiekiami 10 filmų, kuriuos lydėjo susitikimai ir aptarimai „Zoom“ platformoje internete su psichologais. Filmus galima buvo žiūrėti patogiu metu, o drauge aptarti – nurodytu laiku internete. Vienas iš dešimties filmų galėjo būti nemokamai peržiūrėtas 50 kartų, tad iš viso miesto žmonėms 500 nemokamų peržiūrų ir 10 diskusijų.

Biuras vykdė savižudybių prevencijai skirtą „Tu Esi“ prekės ženklo viešinimą. Ši interneto svetainė skirta savižudybės krizę išgyvenančiam žmogui, šalia jo esančiam artimajam ir profesionalią pagalbą teikiantiems specialistams. Nuoroda: <https://tuesi.lt/>. Šios svetainės viešinimas 2021 m. toliau tęsėsi reklama ant dviejų miesto maršrutinių autobusų, penkiolikoje autobusų patalpinus reklamą viduje esančiose rankenose (po 10 vnt.).

Taip pat Biuras vykdė ir Emocinės paramos Panevėžyje linijos viešinimą, kurio metu buvo paskelbta reklama trikampiuose stenduose (16 stendų, 48 plakatai) ir tentiniuose stenduose (2 vnt.), dienraščio „Sekundė“ straipsnyje ir reklamose. Buvo vykdomas ir lankstinukų apie šią pagalbos liniją ir kitas psichologinės pagalbos galimybes dalinimas įvairiuose renginiuose, bendruomenėse ir įstaigose.

Vyko visuomenės raštingumo didinimas neštumo krizių atpažinimo valdymo ir įveikos klausimais. Glaudžiai bendradarbiaujant su Viešosios įstaigos „Krizinio neštumo centras“ vyko informacijos viešinimas. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro iniciatyva logotipas patalpintas prie partnerių <https://neplanuotasnestumas.lt/remėjai-ir-partneriai/>.

Biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimas vyko skelbiant straipsnius Lietuvos ir miesto žiniasklaidos priemonėse, duodant interviu radijui ir televizijai, išleidžiant lankstinukus, plakatus, stendus, skelbiant su visuomenės sveikata susijusią informaciją Biuro internetinėje svetainėje, Facebook paskyroje, įgyvendinant programas, renginius, projektus ir t.t. Bendras Biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimo informavimo veiksmų skaičius sudaro 1099 informavimo veiksmai per 2021 m.

1.3. uždavinys – vykdyti Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų sveikatos stebėseną. Šią Biuro funkciją įgyvendino Biuro visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas.

Visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse vykdoma remiantis LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo pakeitimo“. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos tikslas – nuolat stebėti, analizuoti ir vertinti Panevėžio miesto gyventojų sveikatą ir ją veikiančius veiksnius.

Visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo pakeitimo“. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą atspindinčius

rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemonės, taip pat vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

2021 m. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, vadovaudamasis Higienos instituto Sveikatos informacijos centro statistiniais duomenimis, išanalizavo 2020 m. situaciją Panevėžyje ir išskyrė šias problemines sritis:

1. IH dėl cukrinio diabeto skaičius 18+m.
2. Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.
3. Pėsčiųjų mirtingumas bei patirtų traumų dėl transporto įvykių skaičius.

Biuro visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas parengė 2020 m. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitą. Taip pat parengta metinė „Sveikatos ugdymo ir mokymo ataskaita F41-1“ ir pateikta Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centrui.

Visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje buvo išanalizuoti 61 statistiniai rodikliai.

2. Tikslas – vykdyti savarankiškas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas. Šis tikslas buvo pasiektas įgyvendinant 3 uždavinius.

2.1. uždavinys – įgyvendinti Panevėžio miesto savivaldybės tarybos patvirtintuose savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytas visuomenės sveikatos priemones.

Panevėžio miesto plėtros 2014-2020 m. strateginiame plane, patvirtintame miesto savivaldybės tarybos 2013-10-10 sprendimu Nr. 1-280, numatyta 2.5.2.1. priemonė „Prevencinių sveikatos programų, sveikos gyvensenos mokymų, akcijų, konkursų vykdymas, gyventojų informuotumo sveikatos klausimais plėtra“.

2021 m. įgyvendinti užsiėmimų ciklai:

1. Sveikatos stiprinimo užsiėmimų ciklas „Sveikata kiekvienam“ (Panevėžio miesto gyventojams)

2021 m. vykdytos konsultacijos:

1. Pagalba norintiems mesti rūkyti.
2. Asmenims ir jų artimiesiems, turintiems problemų nuo alkoholio, konsultacijos.
3. Visus metus nuolat vyko miesto gyventojų, įstaigų, organizacijų konsultacijos su Covid-19 susijusia pandemija. Konsultavome izoliacijos, testavimo, nedarbingumo pažymėjimo išdavimo, vakcinavimo, paviršių tyrimo klausimais.

2021 m. dalyvauta, vykdant socialinių partnerių projektus: 1. Panevėžio Futbolo akademijos sporto projektas „Aktyvuoksime 2021“

2.. Panevėžio vietos bendruomenės „Liekupis“ projektas „Sveikos gyvensenos ugdymas Liekupio bendruomenėje“

3. Lietuvos širdies asociacijos tarptautinis (ITALIJA) projektas „Draugiškas maistas“

4. Aukštaičių-Žemaičių bendruomenės ES projekte „Renkuosi sveikatą“

5. Lietuvos širdies asociacijos ir Biuro akcija „Tegul širdis sujungia“ (Pasaulinei širdies dienai paminėti).

6. Panevėžio Šiaurietiško ėjimo mokyklos (Visada su sportu) ir Visuomenės sveikatos biuro akcijos: „Tegul širdis sujungia“ (Pasaulinei širdies dienai paminėti), „Rožinio kaspino žygis“ (Pasaulinei krūtų sveikatos dienai paminėti).

7 VŠĮ "Mes Darom" rengtame projekte "Darom 2021" viešųjų erdvių tvarkymo akcijoje,

8. Gamintojų ir Importuotojų Asociacijos, UAB „Atliekų tvarkymo centro" ir VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacijos" projekte „Mes rūšiuojam įmonėje".

9. Bendradarbiaujant su Panevėžio socialinių paslaugų centru Globos centru (Globos savaitės renginiai Panevėžyje).

10. Panevėžio miesto savivaldybės viešosios bibliotekos filialų vaikų vasaros užimtumo stovyklų projektai „Skanauju vasarą“.

11. Panevėžio miesto bendruomeninių šeimos namų vasaros stovykla.

Biuras nuolat plečia bendradarbiavimą tarp socialinių partnerių, visuomeninių organizacijų, sveikatos priežiūros įstaigų, miesto bendruomenių ir kt. 2021 m. pasirašytos 19 bendradarbiavimo sutarčių.

2.2. uždavinys – dalyvauti įgyvendinant savivaldybėje valstybines visuomenės sveikatos programas, tarpinstitucinius veiklos planus.

Biuras 2018 m. birželio mėn. 13 d. pasirašė finansavimo sutartį su Europos socialinio fondo agentūra iš Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste 08.4.2-ESFA-R-630-51-0004“ įgyvendinimui. Projektas įgyvendinamas pagal 2014-2020 m. Europos sąjungos fondų investicijų veiksmų programos priemonę 08.4.2-ESFA-R-630 „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“. Projekto įgyvendinimui skirta 216 tūkst. Eur. ES investicijų, Panevėžio miesto savivaldybės dalis sudaro dar 17 tūkst. Eur. Bendra projekto vertė daugiau nei 234 tūkst. Eur. (žr. 1 lentelę). Projekto tikslas – padidinti Panevėžio miesto savivaldybės vaikų (iki 18 metų) ir senjorų (vyresnio amžiaus asmenų) sveikatos raštingumo lygį ir suformuoti sveikos gyvensenos įpročius. Projektas planuojamas vykdyti iki 2022 m. birželio mėn.

1 lentelė. Projekto „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste 08.4.2-ESFA-R-630-51-0004“ 2021 m. vykdytos veiklos ir sumos (Eur).

Eil. Nr.	Veiklos aprašymas	Suma Eur
1.	Suorganizuotos filmų apie sveikatą peržiūros ir diskusijos Panevėžio miesto gyventojams (vieno renginio trukmė 4 val.), juose dalyvavo 160 dalyvių.	4990,00
2.	Pravestas švietėjiškas renginys vaikams tema „Vaikai sportuokime sveikai!“, dalyvavo 30 vaikų, renginio trukmė 4 val.	814,22
3.	Įvyko mankštos vaikams 10-12 kl. mokiniams įgūdžių lavinimo užsiėmimai, dalyvavo 4 vaikų grupės iki 18 m. po 20 vaikų, po 11 užsiėmimų kiekvienai gr. Viso dalyvavo 80 vaikų.	4900,00
4.	Suorganizuoti sveikatinimo seminarai senjorams (55 m.+), dalyvavo 7 gr. po 15 dalyvių po 6 seminarus kiekvienai gr. Viso 105 dalyviai.	8000,16
5.	Įvyko funkcinės treniruotės 2 gr. senjorų ir 2 gr. vaikų iki 18 m., kiekvienai grupei po 10 užsiėmimų. Viso dalyvavo 80 dalyvių.	4550,00
	IŠ VISO:	23 254,38

2020 metais pradėtas vykdyti projektas „Programos „Neįtikėtini metai“ pritaikymas ir įgyvendinimas Lietuvoje“ (projekto kodas LT03-2-SAM-TF-001). 2021 m. toliau vykdoma pozityvios tėvystės programa „Neįtikėtini metai“, kurios veiklą Panevėžyje koordinuoja Biuras. Programa karantino metu vyko nuotoliniu būdu, nuo šio rudens grupės vyko kontaktiniu būdu. Vienu metu vedamos dvi grupės, dieniniu ir vakariniu laiku, taip užtikrinant tėvams pasirinkimo galimybes derinant dalyvavimą programoje ir darbą bei šeimos poreikius. Bendradarbiaujant su Panevėžio miesto priešmokyklinėmis ugdymo įstaigomis, viešinant socialiniuose tinkluose Programos populiarumas didėja ir tėvų poreikis dalyvauti programoje didelis, dalis tėvų jau laukia prasidedant kitų grupių. 2021 metais Programą „Neįtikėtini metai“ baigė 6 grupės, 54 tėvai. Projekto įgyvendinimas toliau tęsiamas 2022 m.

2.3. uždavinys – vykdyti vaikų ir jaunimo visuomenės sveikatos priežiūrą (išskyrus visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose); įtraukti į visuomenės sveikatos stiprinimo veiklą socialinius partnerius.

Renginiai, skirti vaikams ir jaunimui vyko Moksleivių namuose, Atvirame jaunimo centre, Socialinių paslaugų centre, miesto bibliotekose organizuojamose vasaros stovyklose vaikams,

Panevėžio A. Bandzos kūdikių ir vaikų globos namuose, VšĮ „Debesų sodas“ ir kt. Viso 21 renginys, 230 dalyvių.

3. Tikslas – pagal kompetenciją vykdyti nustatytas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas visose gyventojų amžiaus grupėse pagal poveikio sričių prioritetus („raudonosios“ zonos) (atsižvelgiant įvyraujančias visuomenės sveikatos problemas, t.y. į nustatytus probleminius sveikatos stebėsenos rodiklius, kurie patvirtinti 2021-02-18 savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. 1-44).

1. Supratimo apie sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis profilaktikos priemonės didinimas. Tikslinė grupė: Panevėžio miesto suaugusieji gyventojai. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmė: įvykdyta 26 renginiai/527 dalyviai.

2. Supratimo didinimas apie pavojų sveikatai dėl oro taršos (Stebėsenos rodiklis: į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.). Tikslinė grupė: Panevėžio miesto suaugusieji gyventojai ir Panevėžio miesto vaikai. Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmė: įvykdyta 35 renginiai/956 dalyviai.

3. Supratimo apie pėsčiųjų mirtingumo dėl transporto įvykių priežastis didinimas (Stebėsenos rodiklis – pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių 100 000 gyventojų: 4,6. LT vidurkis – 2,3). Veiklos vertinimo kriterijaus reikšmė: planuota – 24/1800, įvykdyta – 58/2062.

4. Tikslas – vykdyti privalomąją sveikatos mokymą. Įgyvendindamas šį uždavinį Biuras vykdė licencijuojamą visuomenės sveikatos priežiūros veiklą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro įsakymu. 2021 m. suteikta 51 privalomojo sveikatos mokymo paslauga (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Biuro suteiktų mokamų paslaugų skaičius 2021 m.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro teikiamos mokamos paslaugos	Paslaugų skaičius (vnt.)
Privalomieji higienos įgūdžių mokymai	0
Privalomieji pirmosios pagalbos mokymai	46
Privalomieji alkoholio, narkotikų ir psichotropinių ar kitų, psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai, mokymai	5

Už 2021 m. Biuro teiktas mokamas paslaugas gauta 411 Eur (žr. 3 lentelę)

3 lentelė. Biuro už mokamas paslaugas gautos sumos 2021 m.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro teikiamos mokamos paslaugos	Gauta suma (Eur)
Privalomieji higienos įgūdžių mokymai	0
Privalomieji pirmosios pagalbos mokymai	308
Privalomieji alkoholio, narkotikų ir psichotropinių ar kitų, psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikio žmogaus sveikatai, mokymai	103

ISTAIGOS VYKDYTOS PRIEMONĖS, PROJEKTAI

Biuras įgyvendino Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos 2021 m. priemonių planą, buvo skirta 67.975,59 Eur. lėšų, įsisavinta 67.492,37 Eur.

1. Nelaimingų atsitikimų ir traumų prevencija.

1.1. Biuras įsigijo 300 vnt. atšvaitinių juostų-liemenių, kurias birželio-rugsėjo mėnesiais išdalijo įvairaus amžiaus dviratininkams 8 miesto renginiuose: birželio 22 d. projekto „Mes už blaivų ir aktyvų Panevėžį“ renginys, birželio 3 d. Panevėžio neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi koordinacinės grupės susitikimas „Veiklų bendrakūra sprendžiant bendruomenėse kilusias problemas“, Liekupio bendruomenės projekto „Sveikos gyvensenos ugdymas Liekupio bendruomenėje“ renginys, birželio 28 d., liepos 1 d. Globos centro akcijos

„Vaikai yra vaikai“, skirtos Globėjų dienos paminėti, liepos 31 d. vasaros sporto festivalis „Aktyvuok save 2021“, rugsėjo 10 d. renginys „Kurkime viltį veikdami kartu“ (Dviračių žygis savižudybių prevencijos dienai paminėti), rugsėjo 27 d. Panevėžio diabeto draugijos „Viltis“ renginys. Prevencinė veikla neapsiribojo tik atšvaitinių juostų-liemenių dalijimu, bet jos metu buvo vykdoma ir aktyvi švietėjiška informavimo veikla bei mokymai.

1.2. Panevėžio miesto 26 ugdymo įstaigų moksleiviams gegužės-rugsėjo mėnesiais buvo išdalinta 3000 vnt. atšvaitų (1500 vnt. juostinių, 1500 vnt. pakabinamų). Birželio mėnesį 13-os Panevėžio ugdymo įstaigų – Saulėtekio, Vyturio, Beržų, Šaltinio, Žemynos, Rožyno, Aušros, Vilties, A. Lipniūno progimnazijų, K. Paltaroko, V. Mikalausko menų gimnazijų, Pradinės mokyklos, „Šviesos“ ugdymo centro – moksleiviams buvo išdalinta 1500 vnt. atšvaitų. Rugsėjo mėnesį 1500 vnt. atšvaitų buvo išdalinta 13-os Panevėžio miesto ugdymo įstaigų (5-oji, J. Miltinio, R. Sargūno, Minties, J. Balčikonio, V. Žemkalnio gimnazijos, Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokykla, Panevėžio specialioji mokykla – daugiafunkcinis centras, M. Karkos pagrindinė mokykla, M. Rimkevičaitės paslaugų ir verslo mokykla, Panevėžio profesinio rengimo centras, Panevėžio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centras, Ažuolo progimnazija) moksleiviams. Inicijuotų prevencinių akcijų metu sveikatos specialistai vykdė švietėjišką informavimą apie saugų eismą gatvėse, kiemuose, akcentavo apie saugos priemonių teisingą dėvėjimą, organizavo aktyvias veiklas (viktorinas, žaidimus).

1.3. Pirmosios pagalbos teikimo mokymai mokiniams. Priemonės „Pirmosios pagalbos teikimo mokymai mokiniams“, kurios tikslas mokyti ugdymo įstaigų mokinius suteikti pirmąją pagalbą. Mokymai vyko A. Lipniūno progimnazijos 8 klasėse, 144 mokiniams; „Saulėtekio“ progimnazijos 6 klasėse, 134 mokiniams; Pradinės mokyklos 6 klasėse, 118 mokiniams; „Vyturio“ progimnazijos 14-oje klasių, 280 mokinių; „Šaltinio“ progimnazijos 6 klasėse, 108 mokiniams; V. Mikalausko menų gimnazijos 4 klasėse, 98 mokiniams; K. Paltaroko gimnazijos 7 klasėse, 101 mokiniui; „Žemynos“ progimnazijos 3 klasėse, 90 mokinių; M. Karkos progimnazijoje, 12 klasių, 80 mokinių. Biuras įsigijo 9 užspringimo liemenes. Vykdyti 66 mokymai/1253 dalyviai.

2. Fizinio aktyvumo skatinimas.

2.1. Šiaurietiško ėjimo užsiėmimai Panevėžio miesto gyventojams.

2021 m. gegužės-spalio mėn. įvyko 40 šiaurietiško ėjimo užsiėmimų suaugusiems asmenims gryname ore – Panevėžio kultūros ir poilsio parke. Kiekvieno užsiėmimo trukmė 1 akad. val., po du užsiėmimus kiekvieną savaitę. Šių užsiėmimų metu šiaurietiško ėjimo instruktorė supažindino su šiaurietiško ėjimo nauda sveikatai, taisyklinga šiaurietiško ėjimo atlikimo technika. Kiekvieno užsiėmimo metu vyko apšildomoji mankšta ir žygis šiaurietiško ėjimo būdu. Užsiėmimai buvo pritaikyti tiek pradedantiesiems, tiek pažengusiems šiaurietiško ėjimo entuziastams. Dalyvavusių asmenų skaičius – 440.

2.2. Spalis – sveikatos stiprinimo mėnuo Panevėžyje. Programa buvo įgyvendinta spalio mėn., kurios metu gyventojai įtraukti į varias aktyvias veiklas. Panevėžio sporto centro baseine vyko aerobikos mankšta vandenyje, suteiktos galimybės gauti profesionalias kineziterapeutų, gydytojų konsultacijas, išklausti teorines paskaitas, dalyvauti grupinėse sveikatą stiprinančiose fizinio aktyvumo veiklose. Vyko aerobika su kamuoliais, pratimai su lazdomis skirti neįgaliesiems, ROMANTIC 3 km bėgimas, Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos padaliniuose ir Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje įvairūs sveikatinimo renginiai. Biuras organizavo dantų būklės ištyrimą dėl periodontito ir gydytojo konsultacijos protezavimo / implantacijos klausimais, žygis šiaurietiško ėjimo lazdomis, Diskgolfo pradžiamokslis, sveikatos dienų minėjimas. Įvyko 48 užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 540 dalyvių. Informacija apie programą buvo viešinama ir nuolat atnaujinama Biuro interneto tinklalapyje, Panevėžio miesto dienraštyje, ir kitų bendradarbiaujančių įstaigų interneto puslapiuose, lankstinukų pagalba.

2.3. Mankštos jaunoms mamoms su vežimėliais.

Mankštų metu atliekami įvairūs pratimai, pritaikyti neseniai gimdžiusioms ar dar maitinančioms moterims. Mankštos vyko gegužės 27 d. – rugpjūčio 26 d. Kultūros ir poilsio parke. Įvyko 14

užsiėmimų, 91 dalyvis. Parengtas plakatas, kuris buvo viešintas Biuro tinklapyje ir facebook paskyroje, bei GNTV televizijos reportažuose.

2.4. Naujų fiziniam aktyvumui palankių priemonių pradinių klasių vaikams įsigijimas sveikatą stiprinančioms ir aktyvioms mokykloms. Viso įsigyta 57 vnt. priemonių ir išdalinta sveikatą stiprinančioms mokykloms: Beržų, Alfonso Lipniūno, „Vilties“, „Žemynos“ progimnazijoms. (Įsigyta ėjimo kauliukų, plantoys lavinimo priemonė „MEADOW“ mėtymo žiedeliai su stoveliais, gaudymo kamuolys, rinkinys „Pagauk kamuoliuką“, sensorinės grindų plytelės 50x50cm, „Denio“ teniso žiedai, „Stūmimo“ lazdų rinkinys ir kt.)

3. Sveikatai žalingos elgsenos prevencija.

3.1. Paskaitų ciklas „Psichotropinių medžiagų vartojimo pasekmės jaunam organizmui“. Programa „Psichotropinių medžiagų vartojimo pasekmės jaunam organizmui“ įgyvendinta rugsėjo-spalio mėn. 8 - 11 kl. mokiniams. Vyko 15 renginių. Dalyvavo 430 dalyvių. Įsigyti 2 standai-lagaminai, „3D modelis psichotropinių medžiagų žala organizmui“, 1 plakatas „Narkotikai: kokainas, amfetaminas ir kt.“

3.2. Programa „Mes už blaivų ir aktyvų Panevėžį įgyvendinimas“ įvyko birželio-spalio mėn., viso septyni ėjimai-bėgimai, kurių pagrindinis tikslas didinti Panevėžio miesto gyventojų sąmoningumą rinktis fizinį aktyvumą, kaip būdą, sveikai ir be alkoholio leisti laisvalaikį. Renginiuose dalyvavo 300 įvairaus amžiaus asmenų, šeimos, kolektyvai, neįgalieji ir kitos žmonių grupės. Visi septyni renginiai vyko Panevėžio kultūros ir poilsio parke prie vasaros amfiteatro aikštelės. Renginių metu patys aktyviausi dalyviai buvo apdovanoti atminimo dovanėlėmis, organizatorių įsteigtais prizais (kepuraitėmis, kuprinėmis). Baigiamojo renginio akimirkos įamžintos GNTV televizijos reportaže.

4. Aplinkos sveikata.

4.1. Panevėžio miesto maudyklų vandens kokybės stebėseną ir tyliosios viešosios zonos triukšmo monitoringas. Priemonės įgyvendinimo trukmė nuo gegužės 31 d iki rugsėjo 29 d. Panevėžyje maudyklų vandens tyrimai buvo atliekami dvejose įteisintose miesto maudyklose: Lėvens upės ties užėja „Berželis“ ir Nevėžio upės ties „Ekrano gamykla“ bei Poilsio parke esančioje braidykloje. Tyrimai buvo atliekami 8 kartus per visą maudymosi sezoną, kas dvi savaites. Visą sezoną vandens kokybė maudyklose buvo gera. Tik vieną kartą upės ties „Ekrano gamykla“, vandens kokybė neatitiko higienos normos HN 92:2018 reikalavimų, todėl buvo atliekamas pakartotinis tyrimas.

4.2. Triukšmo monitoringas buvo vykdomas Panevėžio miesto tyliojoje viešojoje zonoje – Berčiūnų miško parke. Jis buvo vykdomas rugpjūčio – rugsėjo mėnesiais. Tyrimas buvo atliekamas vadovaujantis Lietuvos standartais LST ISO 1996-1:2017, LST ISO 1996-2:2017. Tyrimai buvo atliekami dienos, vakaro, nakties metu. Buvo skaičiuojamas pravažiuojančių transporto priemonių kiekis, ir matuojamas triukšmo lygis. Tiek rugpjūčio, tiek rugsėjo mėnesį atlikti tyrimai parodė, kad aplinkos triukšmo lygis buvo Higienos normos HN33:2011 ribose ir nebuvo viršytas tirtoje teritorijoje.

4.3. Paskaitų ciklas ir straipsniai apie aplinkos sveikatą miesto bendruomenėms (karščio bangų, oro taršos poveikis sveikatai, žaliųjų zonų įtaka sveikatai). Paskaitų ciklas vyko rugsėjo-lapkričio mėnesiais. Buvo prarastos 4 paskaitos, dalyvavo 66 dalyviai, vedė Aplinkosaugos valdymo ir technologijų centro specialistės, tikslas– atkreipti miesto visuomenės dėmesį į ryšį tarp oro taršos ir jos neigiamo poveikio žmonių ir aplinkos sveikatai, miestų žaliųjų zonų įtaką gyventojų sveikatai. Parengti straipsniai laikraštyje „Sekundė“ birželio mėnesį – „Karštis ir jo poveikis sveikatai“, lapkričio mėnesį – „Oro tarša ir poveikis sveikatai“, informacija paviėšinta Biuro internetiniame puslapyje.

5. Lytinė sveikata.

5.1. „Panevėžio miesto progimnazijų mokiniams lytiškumo tema“ programa. Programa „Panevėžio miesto progimnazijų mokiniams lytiškumo tema“ įgyvendinta rugsėjo-spalio mėn. 6-7 kl. Panevėžio miesto ugdymo įstaigų mokiniams (berniukams ir mergaitėms). Vyko 30 renginių, kuriuose dalyvavo 929 dalyviai. Paskaitas-diskusijas vedė patyrę specialistai: psichologas-psichoterapeutas ir ginekologas.

6. Užkrečiamų ligų prevencija ir kontrolė.

6.1. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programa. Programos „Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programos“ vykdymo metu buvo mažinama aplinkos tarša ir žala visuomenei, nes švirkščiamąsias ir psichotropines medžiagas vartojantys asmenys panaudotas med. priemonės (švirkštus, adatas) atiduodavo programos vykdytojams. Siekiant užkirsti kelią lytiškai plintančių infekcinių ligų plitimui, programos dalyviai buvo informuojami apie lytiniu keliu plintančias ligas, galėjo išsitiirti dėl ŽIV. Įvyko 440 apsilankymų, atlikta 70 ŽIV testų.

6.2. „Švarių rankų jėga“ – Vaikų žarnyno ir kitų infekcinių ligų prevencijos priemonės: mokymai, įgūdžių formavimas. Panevėžio miesto lopšeliuose-darželiuose organizuoti žaidybiniai užsiėmimai su „Sveikatukė“ ir „Nežiniukė“ personažais, kurių metu išsiaiškinami ugdytinių esami asmens higienos įgūdžiai, supažindinami su vaikų žarnyno ir kitomis infekcinėmis ligomis, mokomi teisingai formuoti asmens higienos įpročius ir užkirsti kelią infekcijų plitimui. Kiekvienas dalyvis gauna paskatinimo dovanėlę „TINDI“ muilą, o naujų žinių įsisavinimui ir jų praktiniam pritaikymui užduočių knygelę. Praveisti 34 užsiėmimai, juose dalyvavo 649 ugdytiniai, išdalinta 800 vnt. atmintinių tėveliams.

7. Psichikos sveikatos stiprinimas. 2021m. pirmą kartą buvo įgyvendintos sveikatos stiprinimo priemonės pagal savivaldybės patvirtintą savižudybių prevencijos programą. Veiklos buvo įgyvendinamos septyniomis kryptimis:

7.1 Atviros psichiatrijos mėnesio minėjimui skirti renginiai vyko bendradarbiaujant su Panevėžio miesto dailės galerija, jie buvo skirti vienišiesiems panevėžiečiams. Jų metu dalyviai dalyvavo šamoto edukacijoje ir bendravo tarpusavyje. Taip pat vyko psichologinės pagalbos galimybių viešinimas spaudoje ir stenduose Panevėžio mieste. Iš viso vyko 3 renginiai, juose dalyvavo 33 dalyviai.

7.2. Savižudybių prevencijos dienos minėjimas vyko rugsėjo 10 dieną, kurio metu vyko dviračių žygis, dalyviai galėjo pabendrauti su Respublikinio priklausomybių ligų centro Panevėžio filialo darbuotojais, Priklausomybių konsultantu, Psichologais, vyko Šamoningo dėmesingumo užsiėmimas ir juoko joga. Taip pat vyko atvira ir tiesiogiai transliuojama diskusija apie savižudybių prevenciją Panevėžio mieste. Jame dalyvavo 70 dalyvių.

7.3. Psichikos sveikatos raštingumui stiprinti vyko savižudybės atpažinimo ir prevencijos bei intervencijos mokymai SafeTALK ir ASIST. Iš viso įvyko 5 mokymai, kuriuose dalyvavo 98 asmenys.

7.4. Krizių valdymo mokymai įmonėms, kurių metu įmonių vadovai ir personalo specialistai buvo paruošti valdyti įvairaus profilio krizes bei pasiruošę individualius krizių valdymo planus. Vyko dveji mokymai, kurių metu iš viso apmokyta 11 įstaigų atstovų.

7.5. Vyrų psichikos sveikatai stiprinti buvo vykdomas vyrų saviugdos ratas „Gentis“, kurio metu pilnamečiai vyrai gavo bei teikė vieni kitiems palaikymą, patarimus ir užsiėmė saviugda. Vyko viena grupė, kurią baigė 9 dalyviai.

7.6. Mokymai pagalbos teikėjams buvo vykdyti Panevėžio miesto specialistams, kurie teikia pagalbą žmonėms, atsidūrusiems krizėje. Iš viso vyko dveji mokymai, kuriuose dalyvavo 46 pagalbos teikėjai.

7.7. Keturi specialistai, nuo gegužės mėnesio, teikė pastovią emocinę paramą telefonu 8 45 50 50 50 Panevėžyje gyvenantiems asmenims. Iš viso sulaukta 62 tikslinių skambučių

8. Kitos veiklos (krūtų vėžio prevencija).

8.1. „Rožinio kaspino dienos Panevėžyje“ – krūtų vėžio prevencija įgyvendinta II-IV ketvirčio laikotarpyje. Šiai priemonei vykdyti gegužės mėnesį įsigytas „Krūtų savitikros modelis“ – mokyti moteris, kaip teisingai pasitikrinti krūtis dėl savalaikės vėžio profilaktikos. Krūtų vėžio profilaktinės patikros (ultragarsinis tyrimas, gydytojo konsultacija) paslaugą atliko UAB „Vivus Sanus“ medicinos centras. Buvo organizuotos 5 prevencinės akcijos, kurios vyko spalio 29 d., lapkričio 4, 10, 17, 25 dienomis. Krūtų vėžio profilaktinėse patikrose profilaktiškai pasitikrino 120 Panevėžio miesto moterų nuo 18 m. iki 50 m. ir nuo 70 m. amžiaus.

Patvirtintų asignavimų panaudojimas

Biuro veiklos finansavimas.

- Valstybės tikslinė dotacija (finansavimo šaltiniai: mokinių sveikatos priežiūra, kodas 14291; sveikatos stiprinimas ir stebėsena, kodas 14292; Savižudybių prevencija, kodas 14294);
- Valstybės biudžeto lėšos pagal atskirus nutarimus (LNSS ir LNSS nepriklausančių įstaigų patirtoms išlaidoms kompensuoti, kodas 145932)
- Savivaldybės biudžeto lėšos (finansavimo šaltiniai: savivaldybės biudžeto lėšos, kodas 151; kodas 1502);
- Specialiosios lėšos (finansavimo šaltiniai- biudžetinių įstaigų pajamos, kodas 30; biudžetinių įstaigų pajamos (likučiai), kodas 302)
- ES lėšomis finansuojamas projektas "Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste" (finansavimo šaltinis: ES programos, kodas 13.12).

2021 m. patvirtintas asignavimų planas metams, įskaitant patikslinimus iš viso – 965591,76 Eur.

Per ataskaitinį laikotarpį iš viso buvo gauta ir panaudota asignavimų už 928663,97 Eur, iš kurių – 813767,10 Eur valstybės biudžeto tikslinė dotacija; 5954,23 Eur valstybės biudžeto lėšos pagal atskirus nutarimus, 89599,43 Eur savivaldybės biudžeto lėšos, 19143,21 Eur ES lėšos projekto „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste“ finansavimui, 200,00 Eur pajamų įmokų lėšos.

Specialiųjų lėšų likutis metų pradžioje – 1961,94 Eur. Metų planas – 800,00 Eur. Ataskaitiniu laikotarpiu į savivaldybės biudžetą pervadė 411,00 Eur. Dėl karantino negalėjo vykti pirmosios pagalbos ir higienos įgūdžių mokymai kontaktiniu būdu, todėl planas nebuvo įvykdytas. Panaudota 200,00 Eur Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos nario mokesčiui už 2021 metus. Negrąžintų iš biudžeto asignavimų 2021 m. gruodžio 31 d. likutis sudarė 2172,94 Eur.

Dėl COVID-19 paskelbtų karantinų, Biuras negalėjo vykdyti kai kurių suplanuotų projekto „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste“ veiklų, finansuojamų ES lėšomis, todėl planas nebuvo įvykdytas. Dėl tos pačios priežasties nevyko pirmosios pagalbos bei higienos įgūdžių mokymai, todėl planas nebuvo įvykdytas.

4 lentelė. Įstaigos lėšos pagal finansavimo šaltinius ir pagal paskirtį 2021 m.

Įstaigos lėšos pagal finansavimo šaltinius ir pagal paskirtį	2021 m planas (tūkst. Eur)	2021 m įvykdymas (tūkst. Eur)
1.1 Valstybės biudžeto lėšos		
Darbo užmokestis ir socialinis draudimas	640,6	640,5
Medikamentų ir medicininių prekių bei paslaugų įsigijimo išlaidos	0,2	0,2
Ryšių paslaugų įsigijimas	1,0	0,9
Transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos	1,2	1,2
Komandiruočių išlaidos	0,2	0,2
Kvalifikacijos kėlimo išlaidos	3,2	3,2
Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos	3,3	3,3
Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	7,0	7,0
Reprezentacinės išlaidos	0,2	0,2
Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	156,1	156,0
Darbdavių socialinė parama	8,2	7,0
	821,2	819,7
1.2 Savivaldybės biudžeto lėšos		
Darbo užmokestis ir socialinis draudimas	21,5	19,0

Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	0,8	0,7
Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	77,98	69,7
Darbdavių socialinė parama	0,3	0,2
	100,5	89,6
1.3 Spec. lėšos (už suteiktas paslaugas)		
Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	2,8	0,2
	2,8	0,2
1.4 ES lėšomis finansuojamas projektas „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste“ Nr.08.4.2-ESFA-R-630-51-004		
Darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui	2,2	1,25
Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	38,8	17,87
Darbdavių socialinė parama	0,1	0,02
	41,1	19,14
VISO (1.1) + (1.2) + (1.3) + (1.4)	965,6	928,6

5 lentelė. Vidutinis darbo užmokestis pagal pareigybes 2021 m.

Eil.Nr.	Pareigybės	Patvirtintų pareigybių skaičius	Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (brutto), Eur
1	Administracija	5,5	1642
2	Visuomenės sveikatos stiprinimo, stebėsenos specialistai	11	1414
3	Visuomenės sveikatos stiprinimo specialistai, dirbantys ugdymo įstaigose	22	1325
4	Kiti darbuotojai	0,5	*
	VISO:	39,0	

Viešieji pirkimai

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, vykdydamas viešuosius pirkimus siekia užtikrinti, kad visos įmonės ar fiziniai asmenys turėtų lygias galimybes parduoti savo prekes ir paslaugas, būtų racionaliai panaudotos biudžeto lėšos, skirtos reikiamų prekių ir paslaugų įsigijimui, užtikrinant jų kokybę bei siekiant sudaryti pirkimo sutartis su patikimais prekių ir paslaugų tiekėjais. 2021 m. viešųjų pirkimų planas paskelbtas biuro internetiniame puslapyje www.panevezysvsb.lt, o 2021 m. viešųjų pirkimų ataskaita paskelbta CVP IS.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro viešųjų pirkimų detalią tvarką nustato Viešųjų pirkimų įstatymas, įstaigos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės bei kiti su įgyvendinimu susiję teisės aktai.

2021 m. vykdytas pirkimų skaičius per CPO – 10 vnt.

2021 m. vykdytas pirkimų skaičius per CVP IS - 1 vnt.

2021 m. mažos vertės pirkimų bendras visų sudarytų sutarčių skaičius – 59 vnt. iš jų 5 pirkimai projekto „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste 08.4.2-ESFA-R-630-51-0004“ veiklos įgyvendinti.

2021 m. bendras atlikus mažos vertės pirkimus skaičius – 172 vnt.

Kita svarbi informacija

Personalo valdymas.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biure patvirtintų etatų yra 39, iš jų 38,80 užimta (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Biuro darbuotojų patvirtintų ir užimtų etatų skaičius pagal pareigyles (2021 m.)

Etatai	Patvirtinta	Užimta
Administracijos darbuotojai	5,5	5,5
Visuomenės sveikatos specialistai biure:		
Visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas	9	9
Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas	1	1
Psichologas	1	1
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą mokyklose	22	21,80
Vairuotojas	0,5	0,5
Iš viso:	39	38,80

Kvalifikacijos kėlimas.

Biuro specialistai daugiau kėlė kvalifikaciją nuotoliniu būdu. Specialistai dalyvavo mokymuose, seminaruose, kursuose (6 ir daugiau val.) įvairiomis temomis: Seminaras „Vaikų fizinis aktyvumas, traumų prevencija ir pirmoji pagalba“, tobulinimo kursai „Lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis sergančių vaikų, ugdomų bendrojo ugdymo įstaigose, savirūpos organizavimas“. „Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos naudotojų mokymai“, seminaras „Sveikata ir komunikacija“ ir kt. Apmokytų Biuro darbuotojų įvykdymo procentais dalis yra 133,3 proc.

Darbo taryba.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbo taryba (toliau darbo taryba) pradėjo veiklą 2020 metų spalio 28 dieną, susirinkusi į pirmą posėdį. Darbo taryba vykdo savo veiklą laikydamasi įstatymų, kitų norminių teisės aktų, Darbo tarybos ir darbdavio susitarimo bei Darbo tarybos veiklos reglamento. Atlikdama savo funkcijas atsižvelgė į visų įstaigos darbuotojų teises ir interesus, nediskriminuodama atskirų darbuotojų. Darbdavys ir darbo taryba sudarė rašytinį susitarimą, kuriame aptariami klausimai, susiję su darbuotojų darbu, socialinėmis, ekonominėmis teisėmis bei darbuotojų interesų įgyvendinimas bei gynimas. Numatytas abiejų šalių konsultavimasis darant pakeitimus ar priimant naujus vietinius teisės aktus, darbo tarybos ir darbdavio bendradarbiavimas. Darbo taryba dalyvavo informavimo, konsultavimo ir kitose dalyvavimo procedūrose, priimant vietinius teisinius aktus, tvarkos aprašus. Priimant sprendimus darbo taryba konsultavosi su darbo inspekcija. Apie priimtus vietinius teisinius aktus, tvarkos aprašus darbuotojai buvo supažindinti darbuotojų susirinkimuose.

Profesinė sąjunga.

Nuo 2018 m. kovo 5 d. Biure veikia Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos (toliau – RJPS) padalinys – Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų profesinė sąjunga (toliau – Profesinė sąjunga). Profesinė sąjunga vadovaujasi įstatais, įregistruotais 2019 m. gegužės 29 d. Juridinių asmenų registre. 2021 m. Profesinei sąjungai priklausė 18 Biuro darbuotojų – gretas papildė 1 darbuotojas, narystę atstatė 1 darbuotojas, narystę laikinai sustabdė 1 darbuotojas (dėl vaiko priežiūros atostogų).

2021 m. vienbalsiai priimtas sprendimas dėl Profesinės sąjungos komiteto narių dalyvavimo 2020 m. Biuro darbuotojų veiklos vertinime.

2021 m. vasario 12 d. Profesinės sąjungos pirmininkė nuotoliniu būdu dalyvavo RJPS konferencijoje, kur buvo pristatyta padalinių finansinė ataskaita, aptarta organizacinė sąjungos veikla, atlikti darbai, pristatyta RJPS ateities strategija, tikslai, įstojimas į tarptautinę profesinių sąjungų organizaciją European Confederation of Independent Trade Unions (CESI), RJPS kolektyvinių sutarčių rengimas, socialinė partnerystė įvairiuose lygmenyse.

2021 m. kovo mėn. Profesinė sąjunga RJPS puslapyje www.tikra.lt išplatino straipsnį apie sveikatos specialistų indėlį Panevėžio miestui, apie kasdienį darbą, pilną iššūkių Covid-19 ligos pandemijos metu.

Biuro darbuotojų metiniame susirinkime pristatyta Profesinės sąjungos 2020 m. veiklos ataskaita. 2021 m. gruodžio 1 d. darbdavio iniciatyva organizuotas posėdis, kuriame buvo aptartas

Profesinės sąjungos Nacionalinės kolektyvinės sutarties punktas < dėl sveikatos gerinimo dienų > bei kiti darbuotojams aktualūs darbo ir socialiniai klausimai. 2021 m. gruodžio 2 d. nuotolinio susirinkimo metu su RJPS pirmininku ir kitų Biurų profesinių sąjungų atstovais aptarti klausimai dėl Lietuvos Nacionalinės sveikatos sistemos šakos kolektyvinės sutarties svarbių punktų.

Profesinės sąjungos komitetas 2021 m. organizavo 10 posėdžių, susirinkimų, pasitarimų, kurių metu nagrinėjo, sprendė, derino vietinius klausimus susijusius su Biure parengtais dokumentais, tvarkomis bei aktyviai dalyvavo teikiant pasiūlymus Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemos šakos kolektyvinei sutarčiai dėl darbo, poilsio, atostogų bei socialinės partnerystės klausimais.

Biuro dokumentai.

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 2021 metais patvirtintino vidaus kontrolės įgyvendinimo Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro tvarkos aprašą, patvirtinta alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos mokymų programa, patvirtintas piniginių lėšų išmokėjimo atskaitingiems asmenis ir jų atsiskaitymo už gautas lėšas tvarkos aprašas, įsakymu patvirtintas asmens duomenų tvarkymo taisyklių patvirtinimo pakeitimas, patvirtintos asmens duomenų tvarkymo, įgyvendinant savižudybių prevencijos 2021-2025 m. programą, taisyklės, tai pat patvirtintos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos dirbant Covid-19 pandemijos metu, darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis Covid-19 pandemijos metu tvarkos aprašas, įsakymu patvirtintas nustačius Covid-19 atvejį veiksmų planas.

IV. ARTIMIAUSIO LAIKOTARPIO ĮSTAIGOS VEIKLOS PRIORITETINĖS KRYPTYS

1. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021 m. gruodžio 13 d. įsakymą Nr. V-2833 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymo Nr. V-70 „Dėl rekomenduojamų visuomenės sveikatos specialistų pareigybių steigimo savivaldybėse“ pakeitimo“ rekomenduojamą normatyvo sumažinimą vienam visuomenės sveikatos specialistui miesto gyvenamosiose vietovėse priskiriant 650 mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas vietoje nuo buvusių 740 mokinių, planuojame kreiptis į savivaldybės tarybą dėl papildomų etatų steigimo specialistų dirbančių mokyklose. Tai leistų mažinti krūvį visuomenės sveikatos specialistams, kokybiškiau atlikti paslaugas mokykloms.

2. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-1733 „Dėl psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ savivaldybėms rekomenduojama organizuoti šiame apraše nurodytų psichologinės gerovės stiprinimo paslaugų teikimą. Šias paslaugas turi teikti specialistai, atitinkantys apraše nustatytus reikalavimus. LR Sveikatos apsaugos ministerija šių paslaugų teikimą įtraukia į valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo veiklos prioritetų vertinimo kriterijų reikšmių planus. SAM specialiai šioms funkcijoms skirtas finansavimas leidžia įdarbinti 4 psichologus arba pirkti šias paslaugas. Šiuo metu Biure dirba viena psichologė, jeigu savivaldybės taryba patvirtins planuojame įdarbinti daugiau psichologų, kas leistų geriau koordinuoti psichologinės gerovės paslaugų vykdymą.

3. Sėkmingai iki 2022 metų birželio mėn. užbaigti Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto „Sveikos gyvensenos skatinimas Panevėžio mieste 08.4.2-ESFA-R-630-51-0004“ veiklas.

4. Planuojame atnaujinti Biuro internetinį puslapį, patogiau skelbti naujienas, mokymus, miesto gyventojus kviešti į rengiamus užsiėmimus.

5. Išsiplėtus Biuro veikloms iškilo poreikis ieškoti galimybių persikelti į erdvesnes patalpas. Naujai SAM finansuojamoms veikloms reikia organizuoti psichologines konsultacijas, sveikos mitybos, fizinio aktyvumo ir kt. paslaugas. Esamos patalpos neatitinka reikalavimų.

6. Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas. Koordinuoti ir vykdyti Panevėžio miesto tarybos patvirtintą Panevėžio miesto 2021 – 2025 m. savižudybių prevencijos programą.

7. Pagal poreikį prisidėti prie Covid-19 pandemijos valdymo. Tęsime bendradarbiavimą su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru prie Sveikatos apsaugos ministerijos, VšĮ Panevėžio miesto poliklinika ir kt. įstaigomis (epidemiologinius tyrimus, gyventojų skiepijimo ir informavimo veikla, Covid-19 ligos atvejo tyrimai ugdymo įstaigose ir pan.).

8. Biuras įgyvendins savarankiškas funkcijas ne mažiau 20 proc. įstaigos veiklų skirdamas Biuro visuomenės sveikatos stebėsenos 2020 metų ataskaitoje išskirtoms ryškiausiomis Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų probleminėms sritims:

8.1. IH dėl cukrinio diabeto skaičius 18+ m. 1000 gyv.

8.2. į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.

8.3. pėsčiųjų mirtingumas bei patirtų traumų dėl transporto įvykių skaičius.

Direktorė

Vijolė Miškinienė